

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hunoldi Plettenbergi[i] E Societate Jesu Introductio Ad Jus Canonicum

Plettenberg, Hunold

Hildesii, 1692

Caput V. Quid Jus Canonicu[m] & ejus Excellentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62983)

diversis partibus hoc modo : *l. fortissimi militibus. C. de militari veste lib. 12.*
Item *Authent. vel Novel. de appellationibus 23. & Sancimus Coll. 4.*

Quartam denique partem Juris Cæsarei constituunt : *Quatuor libri Institutionum*, in quibus totum Jus Cæsareum quasi in compendium redactum est, & præcipuè traduntur ejus principia & elementa. Citantur vero hoc modo : *Instit. de rerum divisione §. Item si quis.*

C A P U T V.

Quid Jus Canonicum & ejus
Excellentia.

*Juris Canonici varia appellationes.
Definitio. Præstantia.*

I.

Divisimus supra *Cap. 3. n. 3.* Jus humanum in sæculare & Ecclesiasticum. De juris sæcularis divisione ejusque partibus actum est duobus capitibus præcedentibus, nunc porro de Jure Ecclesiæ (qui est scopus noster primarius) agendum erit, ac primo hoc capite disquirendum occurrit, quid sit Jus Ecclesiasticum, & quæ ejus præstantia.

C 3

Ju

Juris Ecclesiastici variæ sunt appellationes. I. Dicitur *Canonicum* à Græco *Κανων*, id est, regula c. 1. dist. 3. quod normam rectè vivendi præbeat c. 2. dist. 3. II. *Pontificium*, ab ejus auctoribus. III. *Ecclesiasticum* ab Ecclesia quam dirigit. IV. *Sacrum* à materia, quæ vel sacra est, vel ad finem sacrum dirigitur. V. *Divinum* c. 2. de Priv. in 6. non quod immediatè à DEO conditum sit, sed quia vel continet quædam excerpta ex Sacris literis, & in Conciliis repetita, vel quia Canones instinctu & dono Spiritus sancti dictati sunt. Can. 5. can. 25. q. 1. vel quia sunt conclusiones deductæ ex principiis legis Divinæ c. 24. de accus. vel denique quia ab eo conditum est, qui immediate ab ipso Christo ligandi potestatem accepit. Matth. 16. v. 19. ut colligitur ex cap. 3. de Const.

2. Definiri potest Jus Canonicum: *Regula rectè vivendi à summis Pontificibus constituta vel approbata, qua fideles ad spirituale bonum diriguntur.* Dicitur I. *Regula* id est complexio Canonum, præceptorum & statutorum, quæ jus constituit. Glos. v. aliorum in c. 2. dist. 4. Dicitur 2. *Rectè vivendi*, quia normam rectè vivendi præbet, & distor-

stortum pravumque corrigit. *Can. 2. dist*
4. junct. Glos. V. regula. Dicitur 3. à *sum-*
mis Pontificibus, quia hi soli tanquam
supremi Legislatores jus dicere in tota
Ecclesia, & universales leges pro ea con-
dere possunt. Dicitur 4. *Constituta*, id
est, lata & legitimè promulgata per De-
cretales Epistolas, Rescripta & Consti-
tutiones. Dicitur 5. *Vel approbata*, quia
sunt quædam in jure Canonico desum-
pta ex Decretis Conciliorum seu genera-
lium seu Provincialium, ex placitis Prin-
cipum sæcularium, & ex sententiis SS.
Patrum, quibus nisi accedat auctoritas
& approbatio Summi Pontificis vim Re-
gulæ & Legis in tota Eccl. sia non ha-
bent. Dicitur 6. *Quas fideles*, quia qui
extra Ecclesiam sunt, regulariter huic
regulæ & juri non subjiciuntur; Hinc
Apostolus 1. *ad Cor. 5. v. 12.* inquit:
Quid mihi de iis, qui foris sunt judicare?
Ideoque Judæi & Pagani non sunt coër-
cendi pœnis spiritualibus, licet corporali-
bus subjici possint, si quæ prohibita illis,
aut in opprobrium Christianæ Religionis
faciant. *c. 15. de Judæis.* Dicitur 7. *Ad spi-*
rituale bonum, hic finis est regulæ Ec-
clesiasticæ seu Juris Canonici, quia præ-
cipuè spectat, Justitiam & Religionem
in

in ordine ad DEUM & felicitatem supernaturalem.

3. Ex his colligitur Excellentia Juris Canonici, quodque præstet in multis Juri civili; Præstat enim I. Origine, quia manat ab ipso Christo, & à potestate merè spirituali Petro ejusque in Apostolica Sede Successoribus immediate à Christo communicata. II. Universalitate, quia obligat omnes Christi fideles totius mundi. *c. 1. de Const. c. 4. de Major. & obed.* Totus enim orbis terrarum subest Conditoribus hujus Juris, Christo nimirum ejusque in terra Vicariis. *c. 16. 17. 18. 21. caus. 9. q. 3.* III. Materia, remota sunt personæ & res Sacræ ac spirituales, proxima actiones hominis Christiani. IV. Fine qui est spiritualis, per se enim spectat proximè Justitiam Christianam, remotè vitam æternam. At vero Jus civile promanat primò à potestate prorsus sæculari à populo in Principes translata; Sumpsit enim initium à legibus quibusdam curiatis & 12. Tabularum edictis Prætorum ac Constitutionibus Imperatorum. *l. 2. ff. de orig. jur.* 2. Obligat nisi unam tantum Provinciam, Nationem aut Regnum. 3. Materia est profana, quia profanæ sunt res, personæ & actiones circa quas versatur.

4. Fi-

4. Finis illius est temporalis, qui spectat solum Justitiam legalem, quietem Reip. temporalem, & felicitatem naturalem. Accedit, quod principia & regulas quasdam à Jure civili factas Canones Ecclesiæ vel corrigant, vel non admittant: Ut sunt.

I. Quæ rebus vel personis officiunt. *c. fin. de immun. Eccl. in 6. c. 1. de Jure ju. in 6. & c. 1. de consuet.* II. Quæ statuunt aliquid ex se de personis aut rebus Ecclesiæ, licet id Ecclesiarum commodum & favorem respiciat. *c. 10. de Const.* III. Quæ decernunt aliquid in materia meræ spirituali, ut est Sacramentorum, voti, juramenti &c. *c. 10. & II. dist. 96.* IV. Quæ sunt bonis moribus adversantia, & absque peccato exequi non licet v. g. Elicitum esse concubinatum, usuram, malæ fidei præscriptionem. Hæc aliaque similia, licet jus civile permittat, meritò tamen Canones abominantur: Cum enim leges civiles præcipuè intendunt vitæ civilis commoditatem, civium pacem & litium detestationem, ideo multa sæpè permittunt aut etiam præscribunt, quæ quidem ad cives populosque tuendos faciunt, à sincera tamen ratione aliena sunt. At verò cum Jus Canonicum præter Justitiam puritatem quoque conscientiæ intendat, non permittit, ut vel in minimo à rationis præscripto discedatur.

4. Quamvis autem tanta sit præstantia Juris Canonici, admittit tamen Principum sæcularium Constitutiones, non tantum, ut ancillentur. *Jo. Andr. de nov. oper. nunciat. n. 2.* Sed etiam ut Sanctiones Canonicae Juris civilis subtilitate decorentur. *Bald in Proæ. Decret.* Plurimum namque Jus Sacrum Constitutionibus Principum adjuvatur. *c. 1. de nov. oper. nunci. c. 7. Dist. 10.* Imo multa Pontificum decreta ex legibus civilibus penè ad verbum desumpta sunt, ideoque leges civiles in foro etiam Ecclesiastico recipiuntur *c. 70. cau. 11. q. 3.* atque etiam in conscientia obligant secundum communem Doctorum Sententiam. *Laym. l. 1. Tract. 4. c. 8. n. 9.* Si justæ sint, nec Sacrae Scripturae, Canonibus & bonis moribus repugnantes. Quamobrem licet Religiosi professi ad audiendas leges, vel medicinam, nisi intra duos menses ad Claustrum redeant, excommunicati sunt. *c. 3. & 10. ne Cleric. vel Mon.* ne nimirum cum distractione vitæ Ecclesiasticae involvant se iterum actionibus mundanis: *Omnimoda enim est illius officii, & istius habitus diversitas; illic enim quies, oratio, labor manuum; at hic causarum cognitio, conventiones, actus,*
publi-

publica litigia, & quacunque vel Ecclesiastica instituta, vel supplicantium necessitas poscit, inquit Pelagius Papa, & habetur c. 1. de presentium 16. q. 1. Attamen communis est Canonistarum Sententia, non prohiberi Religiosis, & Clericis studium Juris civilis privatim intra Claustrum, sed laudabile esse diligentem illi operam navare ad sacros Canones recte intelligendos docendosque, & occurrentes conscientiae Casus dissolvendos Laym. l. c. Ideoque Petrus Diaconus electus Episcopus passus est à B. Gregorio repulsam propter ignorantiam rerum civilium & secularium. Menoch. de arbitr. casu 425. n. 24. Atque ipsa sacra Congregatio Concilii respondit deberi Clericis fructus Ecclesiae qui Juri Civili studuerint, dummodo illi operam dederint, causa addiscendi postea Jus Canonicum Fagn. c. ult. de Cler. vel Mon. n. 33.

Quinimo Jus Canonicum tam privatim quam publicè docere & addiscere posse Religiosos tradunt communiter DD. ad cap. super specula, ne Cler. vel Mon. c. 1. eod. in 6. etiam quoad eam partem quae foro contentioso deservit; Quamvis Svaz tom. 4. de Relig. tract. 10. l. 5. C. 4. n. 4. existimet eam à Religiosis qui à strepitu forensi arcendi sunt, alienam esse.

Verum

Verum Clericis & Religiosis non solum scire convenit, quæ per ipsos agenda sunt, sed in quibus etiam alios, qui causas forenses tractant, qua verbis, qua scriptis dirigere, & in sacro tribunali de eorum actis recte judicare possint. Præterquam quod multi Ordines Regulares jurisdictionem quoque habeant in foro externo, quam sine notitia Canonum, eorum vel maxime qui concernunt forum contentiosum, non æque bene exercere possunt. *Passer, de stat. & off. hom. q. 187. n. 1135.* Notat tamen Engel in *Proæm. de Jur. Can. n. 19.* ad majorem cautelam solere Universitate à S. Pontifice privilegium petere admittendi Clericos ad publicas legum Civilium lectiones, quale concessum esse ait Universitati Salisburgensi.

CAPUT VI.

Differentiæ Juris Canonici & Civilis, quæ Libro primo Decretalium occurrunt.

Um Jus Canonicum, ut vidimus capite præcedente diversum principium, aliam materiam aliumque finem sibi prestitutum habeat, quam Jus civile, permultæ utriusque
Juris